

K OBNOVENÍ BOJESCHOPNOSTI VOJSK PO NAPADENÍ ZBRANĚMI HROMADNÉHO NIČENÍ

V souvislosti s kvantitativním a kvalitativním rozvojem všech typů zbraní hromadného ničení u potenciálního protivníka vystupuje stále více do popředí problematika ochrany proti zbraním hromadného ničení. Proto je nanejvýš aktuální, abychom zvládli možnosti techniky i organizačních celků, které jsou k plnění úkolů v rámci OPZHN určeny. RMNO na výcvikový rok 1977/78 zdůrazňuje v oblasti přípravy generálů, důstojníků a štábů problematiku všestranného zabezpečení bojové činnosti s důrazem na ochranu proti zbraním hromadného ničení a obnovení bojeschopnosti vojsk po jaderném napadení. Otázkám obnovení bojeschopnosti vojsk a odstraňování následků jaderného napadení máme věnovat **prvořadou pozornost**.

Stanovené úkoly svou obsahovou podstatou vyjadřují komplexnost při řešení jednotlivých opatření problematiky OPZHN a spolu s ní orientují velitele a štáby k tomu, aby na základě trvalých znalostí technických principů ničivých účinků jednotlivých typů ZHN optimálně organizovali, zabezpečovali a vykonávali ta opatření, která zásadně podmiňují účinnost opatření při vedení bojové činnosti nebo při obnovování bojeschopnosti a odstraňování následků po napadení. Ve svém článku chci poukázat na kvalitativní i kvantitativní stav prostředků a techniky chemického vojska, které se mohou podílet na realizaci opatření OPZHN jako celku.

Speciální úkoly radiačního a chemického průzkumu plní jednotky radiačního a chemického průzkumu, které vcházejí do organizační struktury vševojskových a vojskových útvarů, svazků, svazů a vyšších svazů a svou početností zabezpečují plnění speciálních úkolů ve prospěch těch stupňů, kde jsou organizačně začleněny. Samotná technika (automobily, obrněné transportéry) vytváří podmínky k plnění úkolů na vyšším operačním i technickém stupni, než technika a prostředky průzkumu, které jsou organizačně začleněny v jednot-

kách vševojskového i vojskového charakteru. Schopnost pohybu na silnicích s rychlostí do 100 km, při plavání na vodních tocích do 10 km/h s akčním rádiusem do 750 km, stupeň opancéřování, hermetizace bojového prostoru, teronavigační zařízení pro stanovení přesné polohy, infra přístroje pro velitele i řidiče průzkumného transportéru, automatické a poloautomatické přístroje pro vedení radiačního a chemického průzkumu, přítomnost meteorologické soupravy a schopnost mechanizačního odběru zeminy, potravin a vody, přístroj pro protichemickou a protiatomovou ochranu posádky se schopností odmožovat vozidla pomocí výfukových plynů — to vše vytváří optimální podmínky pro plnění všech úkolů průzkumných chemických jednotek. Jejich počet v rámci vševojskových útvarů a svazků zabezpečuje trvalou znalost vzniklé situace po jaderném nebo chemickém napadení, protože může dosáhnout hustoty pokrytí bojové sestavy vševojskového svazku hodnotou 10–20 km² na jedno družstvo radiačního a chemického průzkumu a tím i včasnou znalost situace v rámci příslušného stupně velení. V podřízenosti vševojskového svazu a vyššího svazu tato hodnota co do plochy neklesá, právě naopak, pro vybrané objekty se ještě snižuje. Proto úkol zkracování doby shromažďování údajů o parametrech jaderných výbuchů, radiační a chemické situaci mohou optimálně zabezpečit technické prostředky. Ke kvalitnímu zabezpečení stanoveného úkolu organizujeme předávání zpráv k těm stupňům velení, které tyto jednotky úkolují, mimo pořadí, při použití velitelského spojení. Na straně druhé budeme zabezpečovat ve štábech útvarů, svazků a svazů potřebnou selekci údajů a předávat vyšším štábům údaje v takovém počtu, které by nezahltily celý spojovací systém a jsou pro tyto štáby vcelku nepotřebné. Zkušenosti ukazují, že optimální počet předávaných hlášení ze stupně prapor (oddíl) může být hlášení koordinát z 1–2 míst, ze stupně útvar 3–5 míst, ze stupně svazku 10–15 míst. Prudce se měnící situace musíme hlásit ze všech míst. Akční rádius, rychlost pohybu i automatické přístroje průzkumu dovolují v průběhu jednoho dne nejenom zajistit radiační a chemickou situaci v pásmech svazků a svazu, ale i jejich další kontrolu. Tím vytváříme podmínky pro přesnější rozhodování velitelů a zabezpečení organizované dozimetrické kontroly ozáření a zamoření a kontroly stupně zamoření chemickými zbraněmi, resp. samovolného odmoření prostoru nebo bojové techniky.

V závislosti s rozvojem jednotlivých typů ZHN se zákonitě rozvíjejí i prostředky, které plní funkci ochrany živé síly, resp. mají za úkol odstraňování následků ať již formou dezaktivace, odmoření nebo dezinfekce, resp. dezinfekce bojové, dopravní techniky, materiálu a terénu. Prostředky pro splnění úkolů speciální očisty (jak nazývají úkoly spojené s dezaktivací odmořením), které byly zavedeny do výzbroje v posledních letech, zkvalitnily co do technické úrovně, efektivnosti, rychlosti a autonomnosti řešení tohoto úkolu, především ve prospěch těch útvarů a svazků, které tvoří údernou sílu vojsk. Volbou optimálních organizačních struktur na stupni útvar, svazek, svaz a vyšší svaz došlo k prohloubení soběstačnosti příslušných stupňů velení. Zkvalitnila se opatření v rámci týlových zařízení svazů a vyšších svazů. Využitím nových technických principů (u TZ-74 využití reaktivních leteckých motorů) a konstrukcí nových typů automobilů chemických rozstřikovacích se postupně zkracuje doba pro odstraňování následků po radioaktivním a chemickém zamoření. Některé typy techniky jsou schopny splnit i pomocné úkoly (zadýmování, ohřev vody a roztoků, ohřev vzduchu, hygienickou očistu osob apod.). Řešení světelné signalizace (která zabezpečuje přesun na místě pro speciální očistu) do mini-

ma snížilo doplňkové úkoly pro osádku techniky, která podléhá speciální očištění. Schopnost činnosti jednotlivých prostředků pracovat v teplotním rozmezí od -30°C a za všech klimatických podmínek, odstranila základní nedostatky starších typů techniky pro speciální očištění. Použití univerzálních odmořovacích roztoků, několikrát ekonomicky zefektivnilo speciální očištění, snížila původní pomocný autopark pro dopravu i potřebný počet obsluhy na obsluhu samotného agregátu. Vhodnou organizační strukturou, stanovenými vozenými náplněmi u útvarů a svazku chemické ochrany zabezpečujeme schopnost speciální očišťovací formou dezaktivace (po radioaktivním zamoření) během 16hodinové činnosti (tzn. cca v průběhu 2 dní bojové činnosti) u pojízdného zařízení TZ-74 do 720 ks bojové a dopravní techniky a speciální očišťovací formou odmoření (po chemickém zamoření) do 290 ks bojové a dopravní techniky. Během 2–3 dnů bojové činnosti můžeme vezenými zásobami:

	dezaktivovat	odmořit
u vševojskového svazku	cca 1400	580
u vševojskového svazu	cca 9000—10 000	4000—5000
u vyššího svazu	cca 41 000	cca 16 000
kusů bojové techniky.		

Vyčleněné zásoby pro celé období frontové útočné operace zabezpečují možnost dezaktivace do 100 000 kusů a odmoření do 40 000 kusů bojové a dopravní techniky bez využití jiných zařízení resp. vojskových odmořovacích souprav. Takto rozpracovaný způsob speciální očišťovací nevyžaduje soustřeďování techniky na úzkém místě nebo rozvinovaném pracovišti a vytváří optimální podmínky pro návrat zamořených jednotek do bojových sestav k plnění stanovených úkolů. Je plně využitelný v libovolných ročních obdobích a není závislý na dostatečných vodních zdrojích, které v mnoha směrech omezovaly časový návrat jednotek do bojových sestav. Kromě toho, v podmínkách našeho válčiště, umožňuje dočasně soustřeďovat síly a prostředky do prostorů, kde objem likvidačních opatření přesahuje organické možnosti.

Kromě uvedeného typu techniky ve vojskových podmínkách využíváme různé typy chemických rozstřikovacích automobilů, jako např. ACHR (5 pracovišť bez ohřevu), ARS-12 DC (8 pracovišť bez ohřevu), ARS-12 M (8 pracovišť s ohřevem). Jejich obecné taktické nedostatky, velká závislost na klimatických podmínkách, nízká ochrana proti korozi, potřeba dalších týlových dopravních prostředků pro dlouhodobou činnost, nemožnost hygienické očišťovací osob, by měl vyřešit nový požadovaný prostředek, který by splňoval požadavky na:

- speciální očištění všemi dosavadními i perspektivními odmořovacími roztoky;
- odmořování a dezinfekci terénu;
- hygienickou očišťovací osob teplou vodou;
- přípravu receptur odmořovacích roztoků;
- ohřev vody;
- ohřev vzduchu;
- dopravu, dočasné skladování a přečerpávání různých roztoků;
- plnění vojskových odmořovacích souprav různými odmořovacími roztoky;
- odpovídající rychlost pohybu na silnicích a v terénu;
- dostatečný akční rádius.

Perspektiva takového prostředku je reálná a podstatně ovlivní samostatnost a akceschopnost při plnění speciálních úkolů chemických jednotek a útvarů. Očekáváme, že náklady na plnění úkolů mohou být až 10krát nižší než u starších prostředků. Vyšší počet najednou rozvinovaných pracovišť, zkrácení doby naplňování a přípravy roztoků, zvýšený počet vezených náplní, zkrácení doby rozvinování a svinování soupravy zvýší akceschopnost a efektivnost při odstraňování následků. Za předpokladu, že by tato technika pouze nahradila dosavadní techniku v rámci vševojskových útvarů, svazů a útvarů chemického vojska, by celkové možnosti ve speciální očištění bojové a dopravní techniky mohly dosáhnout za 1 hodinu činnosti 4800—6000 ks, 5 m X 160 000 m odmořeného terénu nebo komunikací a 20 000—24 000 osob v rámci hygienické očisty osob. V závislosti na počtu vezených zásob se možnosti zvyšují a mohou dosáhnout 10—15 násobku uvedených čísel.

Z těchto údajů vyplývá, že útvary a svazky mají dostatečné možnosti k odstranění následků po radioaktivním a chemickém zamoření po použití různých typů ZHN, resp. po nuceném pobytu nebo vedení bojové činnosti na zamořeném terénu. Je třeba, abychom v denní praxi konfrontovali možnosti potenciálního protivníka s možností realizovat naše opatření OPZHN a brali v úvahu i čas potřebný k jejich správné realizaci. V tom spočívá i podstata úkolů — komplexněji řešit odstraňování následků po použití chemických zbraní nepřitelem (RMNO).

Ve svém příspěvku jsem se pokusil v obecné rovině, bez rozpracování na jednotlivé stupně velení, dát odpověď na otázku, jaké jsou reálné možnosti řešit radiační a chemický průzkum, speciální očištění bojové a dopravní techniky, materiálu, odmořování terénu a hygienickou očištění v podmínkách chemického vojska. Vzhledem k tomu, že na OPZHN, obnovení bojeschopnosti a odstraňování následků se podílejí další druhy vojsk a služeb, jsem přesvědčen, že máme vytvořeny optimální podmínky pro řešení OPZHN jako jednoho z rozhodujících opatření operačního a bojového zabezpečení.